

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Волощенко О. М.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

м. Харків, Україна

Євроінтеграція, як пріоритетний напрямок розвитку внутрішньої і зовнішньої політики України, надала не тільки спектр можливостей щодо удосконалення вітчизняного законодавства, але і стала справжнім випробуванням «на міцність» для державних структур в питаннях якості впровадження політичних, соціально-економічних, правових та інституційних реформ. Для України, в рамках реформування судової та законодавчої систем такий підхід до визнання практики Європейського суду як джерела права є цілком прийнятним. Вищезазначений тезис гармоніює із процесами новелізації Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК), зокрема, та принципів діяльності судової системи, загалом. Так, згідно ч. 4 ст. 10 ЦПК «Суд застосовує при розгляді справ Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколи до неї, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та практику Європейського суду з прав людини як джерело права» [1]. Оскільки спори з прав інтелектуальної власності є складовою цивільного судочинства, вважаємо доцільною застосовувати пропозиції щодо можливості визнання практики Європейського суду з прав людини як джерело права інтелектуальної власності.

Такий підхід дозволяє максимально точно наблизити вітчизняне законодавство сфери права інтелектуальної власності до європейських цінностей та стандартів, як з точки зору теорії так і практики. Адже, норма права, що розглядається через призму судового прецеденту являється ідеальним механізмом правового регулювання, оскільки на практиці дає можливість оцінити ефективність її дії. Такий підхід виключає можливості існування правових колізій. Одночасно, думка найвищої судової інстанції стосовно правильного застосування норм права в конкретних спірних відносинах дозволить в подальшому спростити процедуру захисту прав інтелектуальної власності і удосконалювати процеси гармонізації законодавства.

Так, використання прецедентів Європейського суду з прав людини, в першу чергу, спростить процедуру пошуку найбільш оптимальних способів захисту порушених прав для правовласників, основна маса яких особи, що не володіють юридичними знаннями. З огляду на вищевикладене, також доцільною є пропозиція з утворення єдиної уніфікованої бази судових прецедентів Європейського суду з прав людини за родовими ознаками справ. Це значно спростить процедуру пошуку необхідних рішень під конкретні правові ситуації.

Окрему увагу також варто надати Директивам Європейського Союзу. За своєю природою система джерел Європейського права має комплексний характер, для якого властивим є поділ нормативно-правових актів на первинні та вторинні. Якщо до первинних джерел відносяться міжнародно-правові договори, що регламентують діяльність Європейської спільноти, то до вторинних – директиви. Директива як джерело комунітарного права, що володіє значною специфікою, має обов'язкову силу тільки для тієї держави (або групи держав), якій вона адресована й лише стосовно того результату, до досягнення якого вона спрямована. Її відмінною рисою також є те, що форми і способи реалізації правоположень, закріплених у директиві, визначаються самою державою-дестинатором директивного право положення [2, 86].

Вважаємо, що з метою покращення процесів євроінтеграції варто враховувати (імплементувати) положення існуючих директив сфери інтелектуальної власності, шляхом приєднання до вже існуючих та безпосереднього виконання їх положень. Зазначене матиме максимально позитивний результат лише у тих випадках якщо державна політика буде спрямована на розвиток як суспільної так і законодавчої сфери.

Суспільний елемент такої діяльності передбачає ведення активної просвітницької діяльності юристами-практиками серед користувачів і правовласників об'єктів інтелектуальної власності. Основною причиною існуючих проблем з неправомірного використання об'єктів інтелектуальної власності є суспільна необізнаність в питаннях розуміння суті та порядку правомірного використання об'єктів інтелектуальної власності [3, с. 35]. До основних напрямів просвітницької діяльності варто віднести: роз'яснення порядку правомірного використання об'єктів інтелектуальної власності (фонограм, відеограм тощо); інформування населення з питань способів захисту порушених чи невизнаних прав; порядок повідомлення про виявлені правопорушення щодо об'єктів інтелектуальної власності.

Література:

1. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України: Закон України від 17.10. 2019 № 123-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-IX> (дата звернення 28.03. 2020).

2. Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода від 30.11.2015 № 984. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-IX> (дата звернення 29.03.2020).

3. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України від 16 червня 1999 року № 752-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14> (дата звернення 29.03. 2020).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-11>

ПРАВА ОСОБЛИВОГО РОДУ (SUI GENERIS) В АВТОРСЬКОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Дмитришин В. С.

кандидат юридичних наук, доцент,

старший науковий співробітник

Державної наукової установи

«Науково-практичний центр профілактичної

та клінічної медицини» Державного управління справами

м. Київ, Україна

З 1 січня 2023 року набув чинності у новій редакції Закон України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон) [1]. Безумовно, прогресивний та відповідний викликам сучасності законодавчий акт привніс у вітчизняне правове поле певні новації, однією з яких стало більш розгорнуте та систематизоване застосування у авторському праві такого виду прав, як «права особливого роду», (sui generis).

Sui generis – це латинське висловлювання, що буквально означає «свого власного виду» або «унікальні за своїми характеристиками» [2]. Цей вислів часто використовується в аналітичній філософії для того, щоб визначити ідею, сутність чи реальність, яка не може бути включена в більш широке поняття. В праві термін sui generis використовується для ідентифікації юридичних явищ, існуючих